

Yerinde Ya?lanma Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Yerinde Ya?lanma Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33254>

Özet

Yerinde Yaşlanma Ölçeği, yaşı bireylerin kendi evlerinde veya topluluklarında bağımsız ve güvenli bir şekilde yaşama isteklerini ve yeterliliklerini değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Ölçek, 2017 yılında Kalınkara ve Kapıkıran tarafından geliştirilmiş olup, yaşı bireylerin algıladıkları sosyal destek, fiziksel yeterlik ve ulaşılabılır sosyal destek düzeylerini ölçen üç faktörlü, 15 maddelik bir yapıya sahiptir. Ölçeğin geliştirme çalışması, Türkiye bağlamında yaşlılık araştırmalarına önemli bir katkı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Yerinde Yaşlanma, Gerontoloji, Yaşlılık, Sosyal Destek, Fiziksel Yeterlik, Psikometrik Özellikler, Yaşam Kalitesi.

Yazarlar

Velittin Kalınkara, Ferife Kapıkıran

Amaç

Yerinde Yaşlanma Ölçeği'nin temel amacı, yaşı bireylerin kendi yaşam ortamlarında kalma arzularını destekleyen çevresel ve kişisel faktörleri güvenilir ve geçerli bir biçimde ölçmektir. Bu ölçek, yaşlıların yaşam kalitelerini, bağımsızlık düzeylerini ve çevrelerindeki sosyal destek alanlarının etkinliğini belirlemede araştırmacılara ve sosyal hizmet uzmanlarına pratik bir araç sağlamayı hedefler.

Ölçek geliştirme süreci, özellikle Türkiye'deki yaşı popülasyonunun kültürel ve sosyal dinamiklerine uygun bir değerlendirme aracı oluşturmayı amaçlamıştır. Elde edilen veriler, yaşlı politikalarının ve hizmetlerinin bu bireylerin ihtiyaçlarına göre şekillendirilmesine olanak tanır.

Yapı

Yerinde Yaşlanma Ölçeği, bireylerin kendi evlerinde yaşlanma deneyimlerini etkileyen üç temel psikososyal ve fiziksel boyutu ölçen çok boyutlu bir yapıyı temsil eder. Bu faktörler, yaşlı bireyin çevresiyle etkileşimini, özerkliğini ve memnuniyetini kapsamaktadır.

Ölçek, toplam 15 maddeden oluşmakta ve araştırmadaki üç alt faktör altında toplanmaktadır:

Algılanan Sosyal Destek: Bireyin evinde yaşamaktan duyduğu memnuniyeti ve çevresinden aldığı subjektif desteği ifade eder.

Fiziksel Yeterlik: Bireyin çevredeki aktiviteleri bağımsız bir şekilde yerine getirebilme

kapasitesini ve hareketliliğini ölçer.

Elde Edilebilir Sosyal Destek: Bireyin akrabaları veya sosyal çevresiyle kurduğu, somut yardıma dönürebilecek ilişkilerin varlığını ve ulaşılabilirliğini değerlendirir.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek amacıyla hem Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) hem de Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır. AFA sonucunda, ölçeğin toplam 15 maddeden oluşan ve üç faktörlü bir yapıyı temsil ettiğini tespit edilmiştir. Bu faktörler, ölçeğin teorik yapıyla uyumlu bulunmuştur.

DFA ise AFA ile ortaya konan üç faktörlü modelin doğrulanıp doğrulanmadığını test etmek için gerçekleştirilmiştir. Yapılan analizler, modelin veriyle uyumlu olduğunu ve ölçeğin yapı geçerliğine sahip olduğunu göstermiştir. Bu durum, ölçeğin teorik olarak ölçmeyi amaçladığı yapıyı başarıyla bir şekilde ölçtüğünü kanıtlamaktadır.

Güvenirlik

Yerinde Yaşlanma Ölçeği'nin iç tutarlılığını, **Cronbach Alfa Katsayısı** hesaplanarak belirlenmiştir. Elde edilen değerler, ölçeğin yüksek düzeyde güvenilir olduğunu göstermektedir.

Ölçeğin genel güvenilirlik katsayısı (tüm ölçek için) **.90** olarak bulunmuştur. Alt faktörler bazında ise iç tutarlılık katsayıları şu şekildedir: Birinci faktör (Algılanan Sosyal Destek) için **.85**, ikinci faktör (Fiziksel Yeterlik) için **.84** ve üçüncü faktör (Elde Edilebilir Sosyal Destek) için **.85** olarak tespit edilmiştir. Bu değerler, ölçeğin farklı alt boyutlarında bile tutarlı ölçümler yapabildiğini ortaya koymaktadır.

Faktör Analizi

Ölçeğin çok boyutlu yapısını ortaya çıkarmak için kullanılan **Faktör Analizi**, 15 maddenin üç ayrı faktöre dağıldığını göstermiştir. Faktörlerin madde dağılımı şöyledir:

Faktör 1 (Algılanan Sosyal Destek): 6 madde.

Faktör 2 (Fiziksel Yeterlik): 5 madde.

Faktör 3 (Elde Edilebilir Sosyal Destek): 4 madde.

Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) sonuçları, bu üç faktörlü yapıyı örneklem verileriyle uyum içinde olduğunu ve dolayısıyla ölçeğin yapısal modelinin sağlam olduğunu teyit etmiştir.

Enstrüman

Test Türü: Geliştirme (Özgün Ölçek)

Format: Kağıt tabanlı anket veya dijital uygulama.

Dil Durumu: Türkçe

Popülasyon Grubu: Yaşlı bireyler (Gerontolojik Popülasyon)

Yaş Grubu: Yetkinlik ve ileri yaş grupları.

Popülasyon Detayları: Türkiye'de yaşayan, kendi evinde kalmaya devam eden yaşlı bireyler.

Test Metodolojisi: Bireylerin maddelere ne derece katıldığını belirten 5'li Likert Ölçeği kullanılmaktadır (1=Kesinlikle Katılmıyorum, 5=Kesinlikle Katılıyorum). Yüksek puanlar, yerinde yaşlanmaya yönelik daha yüksek olumlu algı ve yeterliliği işaret eder.

Anahtar Kelimeler

Yerinde Yaşlanma Ölçeği, Yaşlı Sorunlar, Cronbach Alfa, Doğrulayıcı Faktör Analizi, Derecelendirme Ölçeği, Geriatri.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Velittin Kalınkara

Yazar ORCID Tanımlayıcısı: Bilgi mevcut değil.

Kurumsal E-posta Adresleri: vkalinkara@gmail.com

Yazma Adresi: Bilgi mevcut değil.

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, 2017 yılında yayımlanmıştır. Kullanım izinleri ve ücret bilgileri için sorumlu yazar Velittin Kalınkara ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. İletişim e-posta adresi: vkalinkara@gmail.com

Ölçeğin orijinal PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir: [yerinde-yaslanma-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Kalınkara, V., & Kapıkıran, ?. (2017). Yerinde Yaşlanma Ölçeğinin geliştirilmesi ve psikometrik özellikleri. *Yaşlı Sorunlar Araştırma Dergisi*, 10(2), 54-66.

Yerinde Ya?lanma Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmu? olup, hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemi?tir.

Ölçek 3 faktörlü 15 maddeden olu?maktadır.

Alg?lanan Sosyal Destek (5m): Evimde ya?amaktan memnunum.

Fiziksel Yeterlik (10m): Çevrede istediklerimi yapabiliyorum.

Elde Edilebilir Sosyal Destek (12m): Akrabalar?mla bir arada oluruz.

Derecelendirme: 5'li Likert (1=kesinlikle kat?lm?yorum, 2=kat?lm?yorum, 3=karars?z?m, 4=kat?l?yorum ve 5=kesinlikle kat?l?yorum)

ARABPSYCHOLOGY.COM